

Forslag:

Kvensk alfabet

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff
Gg	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll
Mm	Nn	Oo	Pp	Qq	Rr
Ss	Šš	Tt	Uu	Vv	Ww
Xx	Yy	Zz	Ää	Öö	

Til læreren

Kommentarer til alfabetet:

Kvenene kjenner og bruker både det finske og det norske lydsystemet. I dag bruker man finsk skrivemåte i normeringen av stedsnavn og Kvensk språkråd anbefaler at man skal bruke finsk skrivemåte når man skriver kvensk.

Hva skal vi så gjøre når det finske skriftsystemet kommer til kort for å beskrive det rike kvenske lydsystemet? Dette gjelder både vokaler og konsonanter.

Vokaler:

Yy

Hva gjør vi med lyden *y* slik vi kjenner den fra norsk? Finlenderne har ikke denne lyden og dermed eksisterer den heller ikke i skriftspråket. Kvensk har altså flere vokallyder enn finsk har. Dersom det kvenske ordet på *fly* skrives *flyyi*, skal ordet etter finske regler uttales /fluui/, men de fleste vil nok i dag si /flyyi/. Hvordan skal man skille ut *y*-lyden? Skal man innføre et nytt tegn? *ÿ*, *ü*? Et alternativ er selvsagt at man ikke skiller *u*- og *y*-lyden i skrift. Men da synliggjør man heller ikke en rikdom ved språket som faktisk er der.

Ææ, Øø og Åå

I norske personnavn og stedsnavn brukes vokalene *æ*, *ø* og *å* som i *Björg*, *Børre*, *Åse*, *Pål* og *Kvæfjord*, *Båtsfjord*, *Bodø* ... Disse er ikke tatt med i det kvenske alfabetet.

Konsonanter:

Dd forekommer nok bare i nyere låneord. Som svakt stadium av *t* er den neppe vanlig å uttale som *d*, men som *đ*, *j*, *r* eller *Ø* (= bortfall). Det mest naturlige er at elevene lærer å bruke den lokale varianten til en skriftsnorm foreligger.

nk : ng inneholder lyden [ŋ] som i:

*fanki /faŋki/ : fangin /faŋŋin/
kenkä /keŋkä/ : kengän /keŋŋän/
lanka /laŋka/ : langan /laŋŋan/*

p, t, k

Finlendere og nordmenn uttaler bokstavene *p, t, k* forskjellig. Når en finlender uttaler en *p* på finsk måte, så hører nordmannen en *b*. Hovedgrunnen er det vi kaller aspirasjon, dvs. ord som begynner på *p, t, k* uttales med en liten pustelyd i norsk. Aspirasjon brukes ikke i finsk, men i kvensk brukes det mye. Opprinnelig har man heller ikke hatt *b, d* eller *g* i verken finsk eller kvensk, men i dag er disse lydene kjente både blant kvenener og finlendere.

Hvordan skal vi skrive ord som begynner med *b, d* eller *g* i norsk og som vi låner til kvensk? Skal vi skrive *biili* eller *piili* 'bil'? *Byssi* eller *pyssi* 'buss'? *Kranni* eller *granni* 'nabo'? Her er man ikke nødvendigvis konsekvent i uttalen heller.

Hvordan skal man håndtere ord der kvenene har innført aspirasjon? I ordet *piili* 'pil' vil mange uttale *p*'en på samme måte som i norsk. Man har til og med ordpar der aspirasjon brukes for å skille betydningen mellom to ord: *pappi* 'prest' (uten aspirasjon) og *pappi* 'papp' (med aspirasjon). Er det hensiktsmessig å markere dette i skrift? *Pappi* for prest og *phappi* for papp? Kvensk språkråd anbefaler at man ikke markerer dette i skrift.

Šš brukes i låneord som *šlatta* 'sludd', *šokki* 'sjokk', *mašiini* 'maskin'. Alternative skrivemåter for *š* kan være *sh* som i finsk eller *sj* som i norsk, for eksempel *mashiini* eller *masjiini*. Ett alternativ er også å skrive norske låneord med *š*-lyden slik de skrives i norsk, altså *maskiini*. Dersom man følger det siste alternativet, vil man likevel få problem med låneord fra samisk.

Det er foreløpig ingenting som er vedtatt, så hver enkelt lærer står helt fritt til å velge den skrivemåten som de selv synes samsvarer med den lokale varianten. Det viktigste er at barna får lære den lokale varianten.